

अनुसूची-२

(दफा ४ तथा अनुसूची-१ को भाग-२ सँग सम्बन्धित)

चिशंखुगढी गाउँपालिका
स्थानीय राजपत्र

खण्ड: ६

संख्या: ६

मिति: २०८०/०३/१०

भाग-२

चिशंखुगढी गाउँपालिका

चिशंखुगढी गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको

सूचना

“चिशंखुगढी गाउँपालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति, २०८०”

कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति: २०८०/०३/०९

राजपत्रमा प्रकाशित मिति: २०८०/०३/१०

१.१) परिचय

नेपालको सन्दर्भमा सामाजिक वञ्चितीकरणले सामाजिक विकास क्रमसँगै वर्षोदेखि जातजाति, जनजाति, लिङ्ग, अपाङ्गता, उमेर तथा धर्मका आधारमा विभेद गरिएका कारण पछाडि परेका वा पारिएका समूहहरूको अवस्थालाई चित्रण गर्दछ । सामाजिक वञ्चितीकरणमा परेका समूहहरूमा महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुस्लिम, उमेर (सोहू वर्षमुनिका बालबालिकाहरू र ६० वर्षमाथिका ज्येष्ठ नागरिक), अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू तथा भौगोलिक रूपले दुर्गम क्षेत्रमा बसेका जनतालाई लिइएको छ । समाजमा विद्यमान लैंगिक, जातीय असमानता, विभेदयुक्त व्यवहार र मान्यता, महिला हिसा, महिला शोषण तथा उत्पीडन, गरिबी, आदि जस्ता विसंगतिहरूलाई निरुत्साहित गर्न नेपाल सरकारद्वारा राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरमा लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको पक्षमा अभिव्यक्त विभिन्न प्रतिबद्धताहरूलाई कार्यान्वयन गर्ने प्रयासलाई निरन्तरता दिँदै यो नीति तयार पारिएको छ ।

चिशंखुगढी गाउँपालिका
कार्यपालिकाको कार्यालय
सेना, ओबलडो
लोको-प्रदेश, नेपाल

E. "Shanti" द्वारा
लिखित द्वारा
आधार

नेपालको संविधानले वर्गीय, क्षेत्रीय, लैंगिक विभेद र सबै प्रकारका जातीय छुवाछूतको अन्त्य गरी आर्थिक समानता, समृद्धी र सामाजिक न्याय सुनिश्चितताका लागि समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समता मूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प गरेको छ । सम्मानपूर्वक बाँचन पाउने हक, स्वतन्त्रपूर्वक बाँचन पाउने हक, समानताको हक, छुवाछूत तथा भेदभाव विरुद्धको हक, शोषण विरुद्धको हक, बालबालिकाको हक, महिलाको हक, दलितको हक, जेठ नागरिकको हक, सामाजिक न्यायको हक लगायत शिक्षा, स्वास्थ्य, पोषण जस्ता विषयहरूलाई नागरिकको मौलिक हकको रूपमा स्थापित गरेको छ । नेपाली समाजमा रहि आएको सामाजिक र आर्थिक विभेदलाई हटाउन लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको विषय तीनवटै तहका सरकारहरूको प्राथमिकतामा रहेको छ । समाजमा विद्यमान लैंगिक तथा जातीय असमानता, विभेदयुक्त व्यवहार, महिला हिंसा, शोषण तथा उत्पीडन, गरिबीजस्ता विसंगतिहरूलाई हटाउन नेपाल सरकारले यस सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय सम्झौता तथा प्रतिबद्धताहरू कार्यान्वयन गरी आएको छ । नेपालको संविधान २०७२ को प्रस्तावनामा समेत केन्द्रिकृत र एकात्मक राज्यव्यवस्थाले सिर्जना गरेको सबै प्रकारका विभेद र उत्पीडनलाई अन्त्य गर्दै बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त विशेषतालाई आत्मसाथ गरी विविधता बीचको एकता सामाजिक सांस्कृतिक ऐक्यबद्धता, सहिष्णुता र सद्वालाई संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्दै वर्गीय, जातीय, क्षेत्रीय, भाषिक, लैंगिक विभेद र सबै प्रकारका छुवाछूतको अन्त्य गरी आर्थिक समानता, समृद्धी र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागीतामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प सहितको प्रस्तावनामा उल्लेख गरिएको छ । राज्यको श्रोत साधनको पहुँचबाट टाढा रहेका वर्गसमुदायलाई राज्यको मूल प्रवाहमा ल्याउनका लागी लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण नीति तयार पारिएको छ ।

यस गाउँपालिकाको हकमा अझै पनि विभिन्न जातजाति, लिङ्ग, वर्ग, अपाङ्गता भौगोलिकता तथा उमेर समूहका आधारमा विभेद यथावत् रहेका कारण महिला, बालबालिका, दलित, आदिवासी जनजाति, जेठ नागरिक, सिमान्तकृत र विपन्न वर्गहरू विभिन्नीकरणमा परेका छन् । विभिन्न सामाजिक समूहहरूमा तथा स्थानहरूमा भिन्न-भिन्न प्रकारका विभेदहरू रहेका छन् । जस्तै सबै महिलाहरूले विभेद भोगिरहेका छन् तर सिमान्तकृत वर्ग र विपन्न समुदायका महिलाहरूले अझै धेरै विभेद भोगिरहेका छन् । यस्तो विभेद र विभिन्नीकरण औपचारिक क्षेत्रका अलावा समुदाय तथा घर-परिवार जस्ता अनौपचारिक क्षेत्रमा समेत रहेको छ । चिंशंखुगढी गाउँपालिकाले समावेशी तथा न्योचित विकासका लागि महिला, बालबालिका, दलित, आदिवासी जनजाति, जेठ नागरिक, सिमान्तकृत लगायत विभेद र विभिन्नीकरणमा परेका वा पारिएका वर्गलाई विकासको मूल प्रवाहमा ल्याउने प्रयास गरिरहेको छ । यि विसङ्गतिहरूलाई निर्देशित गर्न विभिन्न निकायहरूबाट आ-आफ्नो ढंगले लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको नीति र रणनीति बनाई कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरिएका छन् । यसरी कार्य गर्दा कार्यक्रममा दोहोरोपना आउने र कार्यान्वयन गर्न अप्त्यारो हुनाको साथै अपेक्षाकृत नतिजा हासिल गर्न सकिएको छैन । अतः चिंशंखुगढी गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम लगायत सरकारी, गैर सरकारी, निजी र सामुदायिक स्तरमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूलाई मार्गदर्शन हुने गरी लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति, २०८० तयार गरिएको छ । यसबाट लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवधारणालाई सार्वजनिक सेवा प्रवाह र विकास गतिविधिमा मूलप्रवाहीकरण गर्न सहज हुने अपेक्षा गरिएको छ । यो नीति सरकारी, गैर सरकारी, सहकारी, निजी क्षेत्र तथा नागरिक समाज र विकास साझेदारहरूको सहयोग र सहकार्यमा कार्यान्वयन गरिनेछ । यस नीतिको सफल कार्यान्वयनबाट सम्पूर्ण गाउँपालिकाका जनताहरूले विभेद र हिसारहित समाजमा आत्म-सम्मानपूर्वक जिवनयापन गर्न पाउने अवस्थाको सुनिश्चितता गर्नेछ ।

१.२ नाम र प्रारम्भ: यस रणनीतिको नाम "लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति २०८०" लागू रहनेछ । यसको प्रारम्भ स्थानीय सरकारले स्वीकृत गरेको मिति देखि लागू हुनेछ ।

१.३ परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस नीतिमा:

- क) "नीति" भन्नाले लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति, २०८० सम्झनु पर्दछ ।
- ख) "स्थानीय तह" भन्नाले गाउँपालिका, नगरपालिका र जिल्ला सभा सम्झनु पर्दछ ।
- ग) "गाउँपालिका" भन्नाले चिंशुखुगढी गाउँपालिका सम्झनु पर्दछ ।
- घ) "कार्यक्रम" भन्नाले निश्चित उद्देश्य प्राप्तिका लागी तयार गरिएको आयोजनाहरूको संयोजित रूप सम्झनु पर्दछ ।
- ड) "योजना" भन्नाले समग्र विकास निर्माण कार्यका लागी तयार गरिएको स्थानीय तहको आवधिक विकास योजना, एकीकृत शहरी विकास, शहरी विकास योजना, पालिका स्तरीय सडक गुरु योजना, विषयगत गुरु योजना र रणनीति योजना सम्झनु पर्दछ ।
- च) "सामाजिक बच्चितिकरण" भन्नाले औपचारिक ऐन नियम कानुन, आदि तथा परम्परा देखि चलिआएको अनौपचारिक मूल्य मान्यता बमोजिम लिङ्ग, जातजाति, धर्म आदि जस्ता विभेदका कारणले हरेक प्रकारका सुविधावाट बच्चितिको अवस्थालाई सम्झनु पर्दछ ।
- छ) "सामाजिक समावेशीकरण" भन्नाले अवसर तथा श्रोत साधन उपभोग गर्नबाट बच्चित भई जोखिममा परेका, पारिएका र स्तरयुक्त आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक जीवनयापन गर्नबाट बच्चित भई गरिबी तथा सामाजिक रूपमा बच्चितीकरणमा परेका समूहहरूलाई विकास निर्माण र कार्यसम्पादन प्रक्रियामा अर्थ पूर्ण सहभागी गराई उपलब्ध अवसर, श्रोत, साधन र आधारभूत अधिकार उपभोग गर्ने कुराको सुनिश्चिततालाई सम्झनु पर्दछ ।

१.४ नीतिको औचित्य र कानुनी आधार

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले गाउँपालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा योजना बनाउँदा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समयसीमा र प्रक्रियासँग अनुकूल हुने गरी सुशासन, वातावरण, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, विपद् व्यवस्थापन, लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण जस्ता अन्तर सम्बन्धित विषयलाई ध्यान दिनु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । यसै गरी ऐनले गाउँपालिकाले योजना तर्जुमा गर्दा स्थानीय बुद्धिजीवि, विषय विज्ञ, अनुभवी, पेशाविद्, सिमान्तकृत तथा लोपोन्मुख समुदाय, महिला, बालबालिका, दलित, युवा, अल्पसंख्यक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक लगायतका सरोकारवालाहरूको अर्थ पूर्ण सहभागितामा जोड दिनु पर्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ । उल्लेखित कार्य सम्पन्न गर्नका लागी मानव विकास तथा लैंगिक सशक्तिकरण सूचकाङ्क सम्बन्धी खण्डीकृत तथ्याङ्क संकलन र प्रशोधन गर्ने कार्यको अभिभारा दिएको छ । जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अशक्तहरूको व्यवस्थापन लगायत सामाजिक सुरक्षा र गरिबी निवारण सम्बन्धी विषयहरू समेत वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत राखेको छ । समुदायस्तरमा टोल विकास संस्थाको गठन, परिचालन र उपभोक्ता समितिको गठन तथा सोको अनुगमन गर्ने, वडालाई बालमैत्री, लैंगिक मैत्री बनाउने र वडाभित्र आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछि परेका, पारिएका महिला, बालबालिका, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, अल्पसंख्यक, सिमान्तकृत समुदायको अभिलेख राखी सामाजिक र आर्थिक उत्थान सम्बन्धी काम गर्ने भनि उल्लेख गरेको छ । उल्लेखित स्थानीय नीतिहरू कार्यान्वयन गर्न गठन गरिने समिति, उप-समिति, वा कार्यदलमा नियुक्ति वा मनोनयन गर्दा समानुपातिक समावेशीता कायम गर्नु पर्नेछ ।

१.५ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको औचित्य किन:

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीताबाटे नेपालको संविधानमा भएको व्यवस्थाहरूको कार्यान्वयन गर्न वर्तमान संघीय शासन स्वरूप, विगतमा निर्माण भएका ऐन, नीति, कानुन, कार्यविधि लै.स.सा.स.बाटे राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय

E. १२०७
लैंगिक राता
अध्ययन

प्रतिबद्धता र नेपालले विगतमा भोगेका समस्या तथा चुनौतीहरूलाई मध्यनजर गर्दै तिनिहरूको समाधान गर्न यस गाउँपालिकाले यो नीतिको औचित्य महसुस गरिएको हो ।

- क) गाउँपालिकाबाट तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिने सबै नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई लै.स.सा.स.को दृष्टिकोणबाट विश्लेषण गरी विशेष गरी महिला, दलित तथा पिछडिएका वर्गको आर्थिक, सामाजिक, राजनीतिक र सांस्कृतिक अवस्थामा सुधार गर्नुपर्ने भएकोले ।
- ख) गाउँपालिकाको विद्यमान सामाजिक असमानता र बच्चीकरणका कारण सामाजिक तथा आर्थिक विकासका सूचकहरूमा भएको कमजोर अवस्थाको सही रूपमा पहिचान गरी सो अनुरूप कार्यक्रमको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र पुनरावलोकन गर्न ।
- ग) महिला उपर हुने सबै किसिमका हिंसा तथा भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धी बेइजिङ्ग घोषणा र २०३० सम्मको लागि तय गरिएको दिगो विकासका लक्ष्यहरूको कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता अभिवृद्धि गरी यस गाउँपालिका तथा अन्तर्गतिका संरचना, कार्यक्रम, योजना, बजेट तथा आयोजनाको प्रत्येक चरणमा लै.स.सा.स.लाई मुलप्रवाहीकरण तथा स्थानीयकरण यथाशीघ्र गर्दै लैजाने र एकरूपता कायम गर्नुपर्ने भएकोले ।

१.६. विद्यमान समस्या तथा चुनौतीहरू:

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण बहुक्षेत्रगत सवाल हो । त्यस कारणले विगतमा विभिन्न कार्यालयहरूले लै.स.सा.स. नीति तथा मार्गदर्शन तयार गरेता पनि केन्द्र देखि स्थानीय सरकारहरूले नीति नवनाई सकेको र निर्माण गरिएको नीति तथा कार्यक्रमहरूको पनि प्रभावकारी कार्यान्वयन हुन सकिरहेको छैनन् । नीति तथा कार्यक्रमहरूको अभावले गर्दा महिला, दलित तथा पछाडी परेका, पारिएका वर्ग तथा समूहको आधारभूत आवश्यकता अझै पनि संबोधन हुन सकिरहेको छैन । फलस्वरूप विभिन्न सरकारी कार्यालयहरूले प्रदान गर्ने सेवा सुविधाहरूमा महिला, दलित तथा पछाडी परेका, पारिएका समूहहरूको पहुँच र निर्णय गर्ने क्षमतामा कमी हुन गएको छ । यस वर्गले तर्जुमा गर्ने योजना तथा बजेट लैंगिक संवेदनशिल हुन सकेन । यसका साथै सबै कार्यालयहरूमा लै.स.सा.स.लाई मुलप्रवाहीकरण गर्नको लागी संरचनाको कमी र यस विषयमा सबै जानकारी समान रूपमा भएन जसले गर्दा लै.स.सा.स. विषयलाई सबैले गम्भीर रूपले आन्तरिक करण गर्न नसकिएको अवस्था रहेको छ ।

प्रदेश तथा स्थानीय सरकारले लै.स.सा.स.को नीति तथा कार्यविधि बनाएर योजना, कार्यक्रम तथा बजेटको तर्जुमा गरी नसकेको विद्यमान अवस्थामा सो सम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरूमा लैंगिक समानताको अभाव खड्कीएको अवस्था रहेको छ । परिणाम स्वरूप लैंगिक उत्तरदायी बजेट प्रणालीका आधारभूत पक्षहरू समेत ओझेलमा परेका छन् । जसले गर्दा लैंगिक मुलप्रवाहीकरणका प्रयासहरूमा महिला, दलित तथा पछाडी परेका, पारिएका समूहको अर्थ पूर्ण सहभागीता भन्दा पनि औपचारिक प्रतिनिधित्वमा सीमित हुन पुगेको अवस्था छ । त्यसैले लै.स.सा.स.को लागी राजनीतिक प्रतिबद्धता, इच्छाशक्ति र श्रोत साधनको परिचालन र जनचेतना अभिवृद्धि गरी यस गाउँपालिकाको हरेक विकास योजना तथा कार्यक्रमहरूमा लै.स.सा.स.लाई मुलप्रवाहीकरण गर्ने सोच, ज्ञान र दक्षता भएका जनशक्तिको व्यवस्थापन, स्रोत साधनको परिचालन, अन्तर-निकाय समन्वय र सहकार्यलाई प्रभावकारी बनाउने कार्य यस गाउँपालिकाको लागी चुनौतीका रूपमा रहेको छ ।

२) नीति

२.१ दीर्घकालीन सोच - (vision)

जातीय, क्षेत्रीय, धार्मिक र लैंगिक विभेद मुक्त समतामुलक, समृद्ध, सुखी र न्यायपूर्ण समाजको निर्माण गर्ने ।

२.२ लक्ष्य - (goal)

E. १२०७
लैंगिक राता
अध्ययन

E. 1978
विशंखुदामी नगरपालिका
सुनिश्चित गरी लैंगिक समानता कायम गरी सार्वजनिक सेवामा नागरिकहरूको पहुँच बढ़ि गर्ने ।

लैंगिक हिसा अन्त्य गर्दै सामाजिक, आर्थिक, राजनीतिक अवसरहरूमा लक्षित वर्गको अर्थ पूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरी लैंगिक समानता कायम गरी सार्वजनिक सेवामा नागरिकहरूको पहुँच बढ़ि गर्ने ।

२.३ उद्देश्यहरू: (Objectives)

- (१) महिला, बालबालिका, दलित, आदिवासी जनजाति, जेष्ठ नागरिक, यौनिक तथा अल्पसंख्यक एकल महिला, सिमान्तकृत लगायत विभेद र वञ्चितीकरणमा परेका, पारिएका वर्गको सामाजिक, आर्थिक तथा राजनीतिक सशक्तिकरणका लागि सहजीकरण गरी स्थानीय शासन प्रक्रियामा नागरिकको अर्थ पूर्ण सहभागिता बढ़ि गर्ने ।
- (२) महिला, बालबालिका, यौनिक तथा अल्पसंख्यक तथा वञ्चित समूहका मानिसहरूको आवश्यकता र चाहना प्रति अझ बढी संवेदनशील, उत्तरदायी, जबाफदेही हुन सरोकारवालाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- (३) महिला, बालबालिका, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, आदिवासी जनजाति, जेष्ठ नागरिक, यौनिक तथा अल्पसंख्यक, एकल महिला, सिमान्तकृत लगायत विभेद र वञ्चितीकरणमा परेका वा पारिएका वर्गको आवश्यकता र चाहनाप्रति संवेदनशील, उत्तरदायी र जबाफदेही भई स्थानीय नीति, योजना, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने ।
- (४) चिंशंखुगढी गाउँपालिकाका विषयगत शाखा/इकाई, समिति र उपसमितिहरू लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण प्रति संवेदनशील भई संस्थागत रूपमा सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने ।
- (५) यो नीति र रणनीतिको कार्यान्वयनले लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणलाई स्थानीयतलको कार्यक्रममा दिगो रूपमा मुलप्रवाहीकरण गर्न मद्दत गर्नेछ ।
- (६) लैंगिक हिसा प्रभावितहरूलाई तत्काल सेवा प्रवाह गर्नको लागि आवश्यक प्रतिकार्य सेवाहरूलाई निरन्तरता दिइने छ ।

२.४ प्रमुख नीति:

- १) गाउँपालिकाले सञ्चालन गर्ने सम्पूर्ण योजना तथा कार्यक्रमलाई लै.स.सा.स. दृष्टिकोणबाट संस्थागत गरी त्यसमा महिला, दलित, अपाङ्गता भएको व्यक्ति, आदिवासी जनजाति, एकल महिला, यौनिक तथा अल्पसंख्यक र सिमान्तकृत समूहको अर्थ पूर्ण सहभागितामा कार्यान्वयन गरी मुलप्रवाहीकरण गर्दै लैजाने नीति लिनेछ ।
- २) गाउँपालिकाले नीति निर्माण तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा महिलाको समानुपातिक, अर्थ पूर्ण प्रतिनिधित्व सुनिश्चित हुने एवं प्रतिफलमा समान अधिकार लागुहुने नीति अवलम्बन गर्नेछ ।
- ३) गाउँपालिकाले तयार गर्ने सम्पूर्ण नीतिगत र कानुनी दस्तावेजहरूलाई लैंगिक सम्वेदनशील बनाउनुका साथै सम्मानित भएर बाँच्न सक्ने आधार तयार गर्नेछ ।
- ४) लैंगिक उत्तरदायी योजना तथा बजेट र समावेशी बजेट परीक्षणलाई स्थानीयकरण गरी लक्षित समुदायको आर्थिक तथा वित्तीय श्रोतमा पहुँच अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- ५) स्थानीय शासन सञ्चालन प्रक्रियामा महिला, अपाङ्गता भएको व्यक्ति, बालबालिका, दलित, आदिवासी जनजाति, जेष्ठ नागरिक, सिमान्तकृत, आदिवासी जनजाति, एकल महिला, यौनिक तथा अल्पसंख्यक लगायत तथा विभेद र वञ्चितीकरणमा परेका, पारिएका वर्ग र क्षेत्रका नागरिकहरूको अर्थ पूर्ण सहभागिता बढ़ि गरिनेछ ।
- ६) समानुपातिक विकासको अवधारणा अनुसार पछाडि परेका वा पारिएका वर्ग, समुदाय र क्षेत्रका नागरिकको माग, आवश्यकता र प्राथमिकता अनुसारका विकास कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्न संस्थागत संरचना, जनशक्ति र बजेट सुनिश्चित गरिनेछ ।

E. 1978
विशंखुदामी नगरपालिका
गाउँ कार्यान्वयनमा सम्मान अधिकार
सेवा, औद्योगिक कार्यालय

- निशानत झर्मा*
- ७) महिला, बालबालिका, दलित, अपाङ्गता भएको व्यक्ति, आदिवासी जनजाति, जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, यौनिक तथा अल्पसंख्यक सिमान्तकृत, विभेद र वञ्चितीकरणमा परेको, पारिएका वर्ग र क्षेत्रका नागरिकको आर्थिक, सामाजिक र लैङ्गिक सशक्तिकरण गर्दै लगिनेछ ।
- ८) गाउँपालिकाको कार्य प्रणाली, प्रक्रिया र नतिजामा आवद्ध हुनेगरी लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवधारणालाई संस्थागत रूपमा मूलप्रवाहीकरण गरिनेछ ।
- ९) महिला, बालबालिका, आदिवासी जनजाति, मानव अधिकार, लगायतका क्षेत्रमा नेपालले अनुमोदन गरेका संयुक्त राष्ट्रसंघ तथा अन्तराष्ट्रिय घोषणाका प्रावधानहरू प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ ।
- १०) महिला, बालबालिका, दलित, आदिवासी जनजाति, अपाङ्गता भएको व्यक्ति, एकल महिला, यौनिक तथा अल्पसंख्यक तथा विपन्न वर्ग तथा पिछडिएको वर्गहरूको सशक्तिकरण गर्दै लगिनेछ ।
- ११) लैंगिक हिसा विरुद्ध शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गर्दै सामाजिक भेदभाव र वहीस्करणको अन्त्यका लागि निरोधात्मक, पूर्वान्वात्मक र संरक्षणात्मक उपायहरू अवलम्बन गरिनेछ ।
- १२) हिसामा परेका महिलाहरूलाई गाउँपालिकाले प्रवाह गर्ने सेवाहरू सशुल्क तथा निःशुल्क रूपमा उपलब्ध गराइने छ ।
- १३) एकल महिलाहरूको हितको लागी एकल महिला सुरक्षा कोष स्थापना गरी संचालन गरिनेछ ।
- १४) पालिका भित्रको सार्वजनिक संरचनाहरूमा महिलाहरूका लागी सुरक्षित स्तनपान कक्ष, लैंगिक मैत्री शैचालयको व्यवस्था गरीनुका साथै निशुल्क स्यानटरी प्याड उपलब्ध हुने व्यवस्था गरिनेछ ।
- १५) लैंगिक हिसा प्रभावितहरूको लागि तत्काल प्रतिकार्य सेवा उपलब्ध गर्नको लागि विद्यमान लैंगिक हिसा निवारण कोषलाई आवश्यकता अनुसार परीमार्जन गरी प्रभावकारी रूपमा परिचालन गरिनेछ ।
- १६) समाजमा लैंगिक मैत्री दृष्टिकोण निर्माण गर्न विद्यालय शिक्षादेखि नै लैङ्गिकमैत्री पाठ्यसामग्री र पठनपाठन पद्धतिको विकास गरी पाठ्यसामग्रीहरूमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका विषयलाई समावेश गरिनेछ ।
- १७) लैंगिक भूमिकामा रूपान्तरण सम्बन्धी प्रचार प्रसार सामग्री उत्पादन र वितरण, समुदायमा आधारित संस्था, समूह परिचालन, उदाहरणीय कार्य गर्ने संस्था, समूह परिवार र व्यक्तिलाई सम्मान लगायतका प्रवर्द्धनात्मक कार्य गरिनेछ ।
- १८) लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको लागि पुरुषको सहभागिता अभिवृद्धि गर्दै लगिनेछ ।
- १९) संचार माध्यमबाट नियमित रूपमा लैंगिक समानता तथा महिला, किशोरी र बालिकाप्रति मर्यादित व्यवहारलाई प्रोत्साहित गर्ने कार्यक्रम संचालन गर्नुका साथै श्रव्य-दृश्य सामग्रीको उत्पादन तथा प्रसारणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- २०) कार्यस्थल तथा सार्वजनिक स्थलहरूमा महिला, किशोरी, बालिकामाथि हुने भेदभाव एवम् यौनजन्य दुर्व्यवहार विरुद्ध विद्यमान कानुनी व्यवस्थाको प्रचार प्रसार गरिनेछ ।
- २१) लैंगिक हिसा प्रभावितहरूको लागि तत्काल प्रतिकार्य सेवा प्रदान गर्नको लागि आवास गृहको स्थापना गरिने छ ।
- २२) लैङ्गिक हिसाको जोखिम कम गर्न समुदायहरूमा बडा सदस्यहरूको अगुवाइमा महिला, युवा तथा निगरानी समूहहरू गठन, सामुदायिक मनोविमर्श कार्यकर्ताहरूको सुदृढीकरण तथा परिचालन गर्ने ।
- २३) हानिकारक परम्परागत अभ्यासहरू, विभेदपूर्ण सामाजिक मूल्य मान्यता एवं महिलालाई हुने विभेदपूर्ण दृष्टिकोणको अन्त्य गर्न "परिवर्तन सम्भव छ, आफू बाट सुरु गराँ" जस्ता अभियान सञ्चालन गर्ने

निशानत झर्मा
गाउँ कार्यालयको कार्यालय
सेनारी औद्योगिक बाटा
किशोरी प्रवेश, बाटा
स्थान: २०७३

निशानत झर्मा
अध्यक्ष

- २४) बढ़दो साइबर अपराधका विषयमा महिला, किशोरी, बालिकालाई सुसुचित गराउँदै यस्ता अपराधलाई नियन्त्रण गरिनेछ ।
- २५) बालविवाह, बहुविवाह, दाइजो जस्ता वैवाहिक परम्पराहरूलाई अन्त्य गर्न विभिन्न अभियानहरू सञ्चालन गर्ने
- २६) लैंगिक तथा समावेशीता सम्बन्धी कृत तथ्याकं संकलन, विश्लेषण र नियमित रूपमा अद्यावधिक गर्दै समस्या सम्बोधनका लागि नयाँ रणनीति, योजना तय गर्ने ।
- २७) सबै प्रकारका हिसा न्यूनिकरण गर्न युवा, पुरुष एव परिवारका नेतृत्वसँगका साझेदारी र सामूहिक परिचालनमा ध्यान दिनुका साथै किशोर-किशोरी, युवा तथा महिलाहरूको सशक्तिकरणका लागि सहजीकरण गर्ने ।

२.५ रणनीति

२.५.१ मुलप्रवाहीकरण:

- क) गाउँपालिकातहमा महिला, गरिव तथा बहिष्करणमा परेका समुदायले भोगेका समस्या र सवालहरूको पहिचान तथा लेखाजोखा गरी नीतिगत व्यवस्थाहरू संस्थागत प्रणाली तथा संरचनाहरू, कार्य वातावरण, र संस्कृति, योजना, बजेट, पहुँचयुक्त अवसर सेवामुलक कार्य, अनुगमन मूल्याङ्कन र अनुसन्धान आदी कार्य मार्फत पछाडी परेका वा पारिएका अशक्त गरिव तथा लक्षित वर्ग समूहको सवाल पहिचान गरी उनीहरूलाई समान अवसर दिई सवाल र समस्याको सम्बोधन गरी उनीहरूको समग्र विकास प्रकृयामा मूल प्रवाहीकरण गरिनेछ ।
- ख) लैंगिक उत्तरदायी तथा समावेशी बजेट परीक्षण, र लैंगिक उत्तरदायी बजेट मार्फ गाउँपालिकाले आफ्ना संरचना र कार्यक्रमहरूमा महिला दलित र सिमान्तकृत समूहहरूमा समावेश गरी लैंगिक समानता र सबै जातजातीको अर्थ पूर्ण सहभागीता गराई लैंगिक मूल प्रवाहीकरण गर्दै लगिने छ ।

२.५.२ आर्थिक, सामाजिक, राजनीतिक समावेशीकरण र सशक्तिकरण:

विकासका अवसरबाट बच्चित, श्रोत साधनको पहुँच तथा नियन्त्रणमा पछाडी परेका वा पारिएका लक्षित वर्गहरूको गाउँपालिकाको समग्र शासन सञ्चालन प्रणालीमा अर्थ पूर्ण सहभागीता गराई उनीहरूलाई सबल बनाई आर्थिक सामाजिक, राजनीतिक समावेशीकरण तथा शासक्तिकरण गर्नुको साथै आउन सक्ने प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित विपद् व्यवस्थापन गर्दै कृषि, सहकारी, पर्यटन आदिको समुचित विकास गरी गाउँपालिका बासीहरूका लागि स्वरोजंगारीको व्यवस्था गर्दै लगिनेछ ।

२.५.३ संस्थागत संरचना सचेतीकरण र क्षमता विकास:

लै.स.सा.स. बारे नेपालको संविधान वर्तमान संघीय शासन स्वरूप, नीति, नियम, ऐन कानून, कार्यविधि आदिमा भएको व्यवस्थाको सबै सरोकारवालाहरूसँग प्रभावकारी समन्वय गर्दै कार्यान्वयन गर्न चुस्त दुरुस्त संस्थागत संरचना निर्माण गरी गाउँपालिका लगायतका सेवा प्रदायक सरोकारवाला संस्थाहरूलाई लै.स.सा.स. प्रति उत्तरदायी तथा जबाफदेही बनाउँदै लगिने छ ।

२.५.४ समन्वय सहकार्य र सहजीकरण:

लै.स.सा.स. सम्बन्धी नीति, तथा योजना निर्माण र सोको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न संघ, प्रदेश विभिन्न प्रतिष्ठान आयोग, समिति र स्थानीय सरकार आदीसँग समन्वय सहकार्य र सहजीकरण गरिनेछ ।

२.५.५ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन:

गाउँपालिकाको सबै कार्यक्रम योजना र आयोजनाको प्रत्येक चरणमा लै.स.सा.स. दृष्टिकोणबाट अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने र यसलाई संस्थागत गर्दै जानेछ ।

C. 101/2
निशान्त इर्मा
अध्यक्ष

३.१ कार्यनीति

- क) स्थानीय शासन सँग सम्बन्धित विभिन्न ऐन, नियम, कानून, नीति नियमको अन्तराण्ट्रिय मुल्यमान्यता तथा मापदण्ड अनुरूप सबै सरोकारवालाहरूलाई संलग्न गराई लै.स.सा.स. दृष्टिकोणले आवश्यकता अनुसार पुनरावलोकन तथा निर्माण गरिनेछ ।
- ख) खण्डीकृत तथ्याक तथा र तथ्यगत सूचनाको आधारमा सामाजिक तथा आर्थिक अवस्थाको विश्लेषण गरी गरीब तथा बच्चीकरणमा परेका समूहको पहिचान गर्नेछ ।
- ग) दलित महिला पिछडीएको वर्ग अपाङ्गता भएका व्यक्ति अल्पसंख्यकको आदिको आर्थिक, सामाजिक, राजनीतिक सार्वजनिक जीवनमा अर्थ पूर्ण सहभागीता, पहुँच, तथा नियन्त्रणमा वृद्धि गर्ने कार्यनीति तिई समावेशीकरण र सशक्तिकरण गरिनेछ ।

३.२ कार्यनीति

- क) लै.स.सा.स.का लागी संस्थागत र व्यक्तिगत दुवै क्षमता विकासका क्षेत्रहरू पहिचान गरी विभिन्न सचेतीकरण तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गराइने छ ।
- ख) गाउँपालिकाको योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, र अनुगमन प्रणाली, आबद्ध सामुदायिक संघ संस्था, विभिन्न सञ्चाल, सहकारी समूहहरू तथा नागरिक समाजको क्षमता विकासको दायरामा ल्याइनेछ ।
- ग) गाउँपालिकाको वार्षिक तथा आवधिक विकास योजना तर्जुमा गर्दा महिला बालबालिका, विपन्न, सिमान्तकृत, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, यौनिक तथा अल्पसंख्यक लगायत आम नागरिकको अर्थ पूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ ।
- घ) स्थानीयस्तरको योजना कार्यान्वयन प्रकृयामा नागरिक समाजको रेखदेख तथा समन्वयकारी भूमिकाको खोजी गरिनेछ ।
- ङ) महिला मात्रको पूर्वाधार निर्माण योजनाका उपभोक्ता समितिलाई स्थानीय सहभागिताको अंशमा अधिकतम् ५ प्रतिशत छुट दिईनेछ ।
- च) गाउँपालिका अन्तर्गतका समिति, उपसमिति लगायत समुदायस्तरमा गठन हुने उपभोक्ता समितिमा कम्तीमा ३३ प्रतिशत महिला र १३ प्रतिशत दलित प्रतिनिधित्व अनिवार्य गरिनेछ ।
- छ) सहभागितामुलक योजना तर्जुमा प्रक्रियामा वस्ती/ वडातहमा आम भेला गर्दा महिला, बालबालिका, दलित एकल महिला, यौनिक तथा अल्पसंख्यक समुदायलाई पायक पर्ने वस्ती/ टोलमा गर्ने प्राथमिकता दिईनेछ ।
- ज) वडास्तरवाट बालबालिका सम्बन्धी योजना तर्जुमा गर्नुपर्व वडास्तरीय बाल भेला अनिवार्य गरिनेछ ।
- झ) स्थानीय शासन प्रकृयामा दलित, महिला, एकल महिला, यौनिक तथा अल्पसंख्यक तथा विपन्न समुदायको सहभागिता वृद्धि गर्ने नागरिक समाज, वडास्तरका विभिन्न समूह तथा टोल विकास संस्थाहरूको सहकार्यमा सुशासन सम्बन्धी अभियान संचालन गरिनेछ । यी अभियान मार्फ नीति कार्यान्वयन र व्यवहार परिवर्तनमा सहयोग पुन्याउने गरी नियमित रूपमा समावेशी सम्वाद -महिला-पुरुष, दलित-गैर दलित, बालबालिका, विपन्न वर्ग, स्रोत साधनमा पहुँच भएका र निर्णयतहका पदाधिकारीहरू बीच) गरिनेछ ।
- महिला समूह तथा सहकारीमा आबद्ध महिलाहरूलाई महिला तथा मानव अधिकारका बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने साथै लैङ्गिक हिसामा परेका महिला तथा किशोरी, बालबालिकाहरूलाई सेवा, परामर्श, राहत तथा उद्धार गर्ने स्थानीय स्तरमा रहेका सामुदायिक मनोसामाजिक कार्यकर्ताहरूलाई प्रत्येक वडामा कम्तीमा एक जना परिचालन गरिने छ ।
- ज) गाउँपालिकातहमा विपन्न तथा सिमान्तकृत महिला तथा पुरुषहरूको समेत सहभागितामा कम्तीमा वर्षको एक पटक सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गरिनेछ ।

निशान्त इर्मा
अध्यक्ष

C. 101/2
निशान्त इर्मा
अध्यक्ष

निशान्त शर्मा
अध्यक्ष

३.३ कार्यनीति

क) लै.स.सा. का लागी संस्थागत तथा व्यक्तिगत दुवै क्षमता विकासका क्षेत्रहरु पहिचान गरी विभिन्न सचेतीकरण तथा क्षमता विकासका कार्यहरु सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

४) नीति कार्यान्वयन

४.१ लैंड्रिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण समिति

लैंड्रिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति कार्यान्वयनमा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्न स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी देहाय बमोजिमको लैंड्रिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण समितिको गठन गरिनेछ ।

(१) उपाध्यक्ष.....	संयोजक
(२) सामाजिक विकास समितिका संयोजक.....	सदस्य
(३) आर्थिक विकास समितिका संयोजक.....	सदस्य
(४) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत.....	सदस्य
(५) कार्यपालिकाले तोकेको लैंड्रिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी कार्य गर्ने स्थानीय गै.स.स. मध्ये १ जना.....	सदस्य
(६) कार्यपालिकाले तोकेको नागरिक समाजका महिला प्रतिनिधि १ जना..	सदस्य
(७) महिला विकास शाखा प्रमुख.	सदस्य सचिव

नोट: यस समितिले आवश्यकता अनुसार विषय विज्ञ, महिला, बालबालिका, दलित, आदिवासी जनजाति, विपन्न, जेष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएका व्यक्ति, तिनको समूह वा संजालका प्रतिनिधिलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

४.२ लैंड्रिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण समितिको कार्यक्षेत्रः

यस समितिले लैंड्रिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति कार्यान्वयनमा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने, नीति कार्यान्वयनका लागि जनशक्ति तथा बजेट व्यवस्था गर्ने कार्यपालिकासँग अनुरोध गर्ने, विभिन्न साझेदार संस्थाहरूवीच समन्वय गर्नुको अतिरिक्त देहाय बमोजिमका कार्यहरु गर्नेछ ।

- (१) गाउँपालिकाका कानून, नीति, कार्यक्रम तथा बजेट लैंड्रिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति कार्यान्वयनमा सहयोग पुग्ने खालका छन् वा छैनन् पुनरावलोकन गरी आवश्यक भएमा परिमार्जनका लागि कार्यपालिका मार्फत सम्बन्धित निकायलाई सुझाव दिने ।
- (२) लैंड्रिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति मूलप्रवाहीकरणका लागि उपयोगी विधि एवम् प्रक्रियाहरूको पहिचान गर्ने ।
- (३) गाउँपालिकामा भएका विकास प्रयासहरु र महिला, बालबालिका, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ एकल महिला, यौनिक तथा अल्पसंख्यक र वञ्चितीकरणमा परेका वा पारिएका व्यक्ति, समूहको तथ्याङ्क विश्लेषण गर्ने ।
- (४) लैंड्रिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी कार्ययोजना निर्माण र कार्यान्वयनमा सहजीकरण र अनुगमन गर्ने ।
- (५) आवधिक तथा वार्षिक योजना, कार्यक्रम तथा बजेटमा लैंड्रिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी विषयहरु समावेश गर्न सरोकारवालाहरूलाई सहयोग गर्ने ।

विश्वालंडी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिका बालबालिका
दलित अपाङ्गता यौनिक
वञ्चितीकरणमा परेका वा पारिएका व्यक्ति

निशान्त शर्मा
अध्यक्ष

- (६) गाउँपालिका स्तरीय योजना अनुगमन गरीदा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको समेत सूचक समेत समावेश गर्न दिने ।
- (७) लैंगिक तथा सामाजिक समावेशी बजेट परीक्षण गर्न सहजीकरण गर्ने ।

४.३ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण समितिको बैठक:

- (१) समितिको बैठक चौमासिक रूपमा बस्नेछ ।
- (२) बैठक बस्ने मिति, समय, स्थान र बैठकको एजेन्डा समिति आफैले निर्धारण गर्नेछ ।
- (३) बैठकले महिला, बालबालिका, दलित, एकल महिला, यौनिक तथा अल्पसंख्यक र बञ्चितीकरणमा परेका/ पारिएका वर्गहरूको हितमा गरेका निर्णयहरू अभिलेखमा राखी प्रगति प्रतिवेदन कार्यपालिका समक्ष पेश गर्ने जिम्मेवारी सदस्य सचिवको हुनेछ ।
- (४) बैठक भत्ता कार्यपालिकाले अन्य समितिलाई निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

४.४ वडा स्तरीय समिति:

गाउँपालिकाको प्रत्येक वडामा यस नीतिसँग सम्बन्धित कार्यक्रम तथा योजना कार्यान्वयनमा सहयोगका लागी प्रत्येक वडामा एक वडा स्तरीय समिति गठन गरिनेछ । जसमा देहाय बमोजिमको समिति रहने छ ।

१) सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्ष:	संयोजक
२) सम्बन्धित वडाका वडा सदस्यहरू :	सदस्य
३) सम्बन्धित वडा समितिले लक्षित वर्गको क्षेत्रमा कार्य गर्ने व्यक्ति वा संस्थाबाट मनोनित गरेमा बढीमा २ (एक जना महिला अनिवार्य) सदस्यहरू:	सदस्य
४) सम्बन्धित वडाको वडा सचिव:	सदस्य सचिव

४.५ वडास्तरीय लै.स.सा.स.को काम कर्तव्य र अधिकार:

- क) वडाभित्रको महिला, बालबालिका, युवा, ज्येष्ठ, नागरिक, अपाङ्गता, आदिवासी, जनजाति, एकल महिला, यौनिक तथा अल्पसंख्यक तथा अन्य आर्थिक, भौगोलिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक दृष्टिले पिछडिएको समुदायको हक हितको संरक्षण र सम्बर्द्धन तथा त्यस्तो समुदायको सशक्तिकरणको लागी कार्यक्रम बनाई वडामा पेश गर्ने ।
- ख) वडाका सबै संरचनाहरूमा ३३ प्रतिशत महिलाको सहभागीता सुनिश्चितता गर्ने र ५० प्रतिशतको लागी आवश्यक पहल गर्ने ।
- ग) वडा भित्रका योजना छानौट प्रकृयामा महिला दलित बालबालिका, युवा, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता, आदिवासी, जनजाति अल्पसंख्यक समुदायको अर्थ पूर्ण सहभागीता अनिवार्य गराउने ।
- घ) लै.स.सा.स. सम्बन्धी काम गर्ने विभिन्न संस्थाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

५. गुनासो व्यवस्थापन:

सम्बन्धित लाभग्राही वा सरोकारवालाहरूले वडा कार्यालयको कार्यक्षेत्र भित्र लैंगिक हिसा, घरेलु हिसा र दुर्व्यवहार सम्बन्धी विषयमा आफ्ना गुनासो तथा सुझावहरू भए निर्धक्क रूपमा कानुन बमोजिम राख सक्दछन् । यस्ता गुनासोहरूको व्यवस्थापन गर्न वडा कार्यालयमा कम्तीमा एक-एक जना महिला तथा पुरुषलाई सम्पर्क व्यक्तिको रूपमा तोकिने छ

- क) गुनासोहरूको संकलन, दर्ता तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी सम्पर्क व्यक्तिहरू देहायबमोजिम हुनेछन् ।
 - महिलाहरूको तर्फबाट

E-mail
लिशान्त शर्मा
अध्यक्ष

(३) यो नीति कार्यान्वयनबाट स्थानीय स्तरमा भएको सामाजिक तथा आर्थिक परिवर्तन र तिनका सवालहरू

१०.१ प्रतिवेदन कार्यपालिकामा पेश गर्नु पर्ने:

- (१) अनुगमन समितिले तयार गरेको प्रतिवेदन लैंड्रिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण समितिमा छलफल हुनेछ ।
- (२) समितिमा छलफल भए पश्चात् यस्तो अनुगमन प्रतिवेदन सुझाव सहित आवश्यक कारबाहीको लागि गाउँ कार्यपालिका समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

१०.२ नीतिको पुनरावलोकन तथा सुधारः

यस नीति कार्यान्वयनको प्रभावकारिता, उपयुक्तता र उपदेयताको मुल्याङ्कनलाई आवश्यकता अनुसार पुनरावलोकन तथा सुधार गरिनेछ ।

१०.३ बाधा अडकाउ फुकाउने:

यस नीतिको कार्यान्वयनमा कुनै बाधा अडचन आएमा यस नीतिका प्रावधानहरूलाई प्रतिकूल असर नपर्ने गरी गाउँपालिकाको लै.स.सा.स. समितिको बैठकले बाधा अडचन फुकाउन सक्नेछ ।

आज्ञाले
लोकमणि खनाल
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

E-mail
लिशान्त शर्मा
अध्यक्ष